

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра обліку і аудиту

06-02-321М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

та завдання для практичних занять з навчальної дисципліни
«Податкове планування» для здобувачів вищої освіти другого
(магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою
«Економіка підприємства» спеціальності 076
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою з якості
ННІЕМ
Протокол № 1
від 19.09.2022 р.

Рівне – 2022

Методичні вказівки та завдання для практичних занять з навчальної дисципліни «Податкове планування» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Економіка підприємства» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Осадча О. О. – Рівне : НУВГП, 2022. – 34 с.

Укладач: Осадча О. О., д.е.н., професор кафедри обліку і аудиту.

Відповідальний за випуск: Позняковська Н. М., к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і аудиту.

Керівник групи забезпечення спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»: Кузнецова Т. В., к.е.н., професор кафедри економіки підприємства.

ЗМІСТ

Загальні положення.....	3
Зміст практичних занять.....	9
Завдання до практичних занять	12
Індивідуальне навчально-дослідне завдання.....	24
Підготовка до контрольних заходів.....	26
Список рекомендованих джерел.....	32

© О. О. Осадча, 2022
© НУВГП, 2022

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета навчальної дисципліни «Податкове планування» полягає у формуванні сучасної системи знань з теорії і практики оцінки податкового навантаження, планування податкових розрахунків на майбутній період та пошуку методів їх оптимізації.

Завдання навчальної дисципліни «Податкове планування»:

- 1) вивчення теоретико-методичних основ податкового планування;
- 2) дослідження організаційних аспектів впровадження системи податкового планування суб'єкта господарської діяльності;
- 3) засвоєння основних принципів обґрунтування господарських рішень з урахуванням факторів оптимізації податків та податкових ризиків;
- 4) опанування навичками самостійної розробки проекту податкового планування суб'єкта господарської діяльності.

Предмет навчальної дисципліни «Податкове планування» – теоретичні та практичні засади процесу податкового планування суб'єкта господарської діяльності.

Після опанування навчальної дисципліни «Податкове планування» студенти повинні *знати*:

- ✓ теоретико-методичні основи, науково-поняттєвий та категорійний апарат податкового планування суб'єкта господарювання;
- ✓ принципи та сучасні методи податкового планування, види та етапи податкового планування;
- ✓ методика обґрунтування господарських рішень з врахуванням факторів оптимізації податків та податкових ризиків;
- ✓ методика розрахунку показників податкового навантаження суб'єкта господарської діяльності;
- ✓ організаційно-методичні аспекти формування системи податкового планування суб'єкта господарювання;
- ✓ підходи до формування податкового календаря та податкового плану з урахуванням заходів податкового планування;
- ✓ особливості податкового і митного законодавства, законодавства щодо адміністрування єдиного внеску на

загальнообов'язкове державне соціальне страхування задля обґрунтування вибору оптимальної системи оподаткування діяльності суб'єкта господарювання.

Студенти також повинні *вміти*:

- ✓ поєднувати теоретичні знання навчальної дисципліни з виробленням практичних навичок;
- ✓ володіти методикою податкового планування;
- ✓ організувати облік суб'єкта господарювання з метою формування ефективної системи податкового планування;
- ✓ обґрунтовувати господарські рішення з урахуванням факторів оптимізації податків та податкових ризиків.

Вивчення дисципліни «Податкове планування» надасть можливість здобувачам вищої освіти другого (магістерського) рівня оволодіти наступними компетентностями:

- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності;
- здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності;
- вміння планувати і проводити наукові дослідження, готувати результати наукових робіт до оприлюднення;
- здатність і готовність здійснювати, в межах своєї професійної діяльності в обсязі посадових обов'язків, контроль здійснення певних економічних процесів та їх відповідності щодо місії, загальної стратегії та тактики управління підприємством;
- здатність і готовність розробляти системи заходів для забезпечення належного рівня комерційної, маркетингової, економічної та технологічної діяльності господарюючих суб'єктів та контролюючих органів.

Викладання навчальної дисципліни «Податкове планування» забезпечить такі результати навчання:

- вміти адаптуватися та проявляти ініціативу і самостійність в

ситуаціях, які виникають в професійній діяльності;

– визначати, аналізувати проблеми підприємницьких структур та інших галузей національної економіки, зокрема у водогосподарському комплексі, та розробляти заходи щодо їх вирішення;

– вміти професійно, в повному обсязі й з творчою самореалізацією, виконувати поставлені завдання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності;

– визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності;

– розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької, торговельної та/або біржової діяльності;

– вміти вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких, торговельних та/або біржових структур за умов невизначеності та ризиків;

– уміння застосовувати основи методології проведення наукових досліджень; володіння навичками дослідження та виявлення тенденцій розвитку економічних систем на усіх рівнях;

– уміння застосовувати (в т.ч. виступати із законодавчою ініціативою) законодавчі та інші нормативно-правові акти щодо функціонування підприємства та розвитку підприємництва;

– уміння вдосконалювати планову та облікову документацію.

Розподіл годин лекційних та практичних занять та розподіл балів, які можуть отримати здобувачі вищої освіти, здійснюється згідно силабусу.

Таблиця 1

Розподіл годин лекційних та практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин лекційних занять		Кількість годин практичних занять	
		Денна форма	Заочна форма	Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Теоретичні та методичні основи податкового планування					
1	Тема 1. Прогнозування і планування податкових надходжень	2	1	2	1
2	Тема 2. Податкове планування в системі управління суб'єктом господарської діяльності	2	0	2	0
3	Тема 3. Оптимізація податкових платежів підприємства	2	0	2	1
4	Тема 4. Світовий досвід податкового планування та оптимізації податкових платежів	2	1	2	1
Змістовий модуль 2. Податкове планування окремих податків і зборів					
5	Тема 5. Податкове планування податку на прибуток	2	0	2	1
6	Тема 6. Податкове планування податку на додану вартість	2	1	2	1
7	Тема 7. Податкове планування податку на доходи фізичних осіб та єдиного соціального внеску	4	1	2	1
Разом		16	4	14	6

Для досягнення цілей та завдань дисципліни здобувачам потрібно виконувати завдання практичних занять, підготувати звіт

за результатами власних наукових досліджень за заданою тематикою, пройти модульні контролі знань.

За вчасне та якісне виконання завдань здобувач вищої освіти отримує такі **обов'язкові** бали:

для денної форми навчання:

- 50 балів за виконання практичних завдань та ситуацій, участь у дискусійному обговоренні під час лекційних та практичних занять;
- 10 балів за підготовку звіту за результатами власних наукових досліджень за заданою тематикою;
- 40 балів – модульний контроль, який складається з двох модулів (МК 1 – 20 балів, МК 2 – 20 балів).

Усього 100 балів.

для заочної форми навчання:

- 40 балів за виконання практичних завдань та ситуацій, участь у дискусійному обговоренні під час лекційних та практичних занять;
- 10 балів за підготовку звіту за результатами власних наукових досліджень за заданою тематикою;
- 10 балів за виконання індивідуальної роботи (складової самостійної роботи);
- 40 балів – модульний контроль, який складається з двох модулів (МК 1 – 20 балів, МК 2 – 20 балів).

Усього 100 балів.

Здобувачі вищої освіти можуть отримати **додаткові** бали за: участь у науково-практичних конференціях (5 балів); підготовку до друку наукових статей (10 балів).

Модульні контролі проходять у вигляді тестування. У тесті 30 запитань різної складності: рівень 1 – 25 запитань по 0,5 балів (12,5 балів), рівень 2 – 4 запитання по 1 балу (4,0 бали), рівень 3 – 1 запитання, 3,5 бали. Усього – 20 балів.

Таблиця 2

Шкала оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид заняття	Бали
1	2
1. Поточна складова оцінювання	
Лекційне заняття 1. Прогнозування і планування податкових надходжень	2
Лекційне заняття 2. Податкове планування в системі управління суб'єктом господарської діяльності	2
Лекційне заняття 3. Оптимізація податкових платежів підприємства	2
Лекційне заняття 4. Світовий досвід податкового планування та оптимізації податкових платежів	2
Лекційне заняття 5. Податкове планування податку на прибуток	2
Лекційне заняття 6. Податкове планування податку на додану вартість	2
Лекційне заняття 7. Податкове планування податку на доходи фізичних осіб та єдиного соціального внеску	2
Лекційне заняття 8. Податкове планування податку на доходи фізичних осіб та єдиного соціального внеску	2
Практичне заняття 1. Прогнозування і планування податкових надходжень	5
Практичне заняття 2. Податкове планування в системі управління суб'єктом господарської діяльності	5
Практичне заняття 3. Оптимізація податкових платежів підприємства	5
Практичне заняття 4. Світовий досвід податкового планування та оптимізації податкових платежів	7
Практичне заняття 5. Податкове планування податку на прибуток	5
Практичне заняття 6. Податкове планування податку на додану вартість	5
Практичне заняття 7. Податкове планування податку на доходи фізичних осіб та єдиного соціального внеску	7
Звіт за результатами власних наукових досліджень	10
Всього поточна складова оцінювання:	60

2. Підсумкова складова оцінювання	
2.1. Модульний контроль №1	20
2.2. Модульний контроль №2	20
Всього підсумкова складова оцінювання:	40
Разом:	100

ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. Теоретичні та методичні основи податкового планування

Тема 1. Прогнозування і планування податкових надходжень

Зміст понять «податкове планування», «податкове прогнозування», «планування податкових надходжень». Роль податкових надходжень у формуванні державного та місцевих бюджетів України. ДПС України: функції, повноваження, цілі.

 Список рекомендованих джерел для самостійного опрацювання теоретичного матеріалу: [4; 6; 7; 12; 15].

Тема 2. Податкове планування в системі управління суб'єктом господарської діяльності

Планування сум податкових платежів на майбутній період. Місце податкового планування в системі планування діяльності суб'єкта господарювання. Принципи та цілі податкового планування. Правові межі податкового планування. Оцінка податкового навантаження на підприємство. Оцінка ефективності податкового планування.

 Список рекомендованих джерел для самостійного опрацювання теоретичного матеріалу: [1; 2; 11].

Тема 3. Оптимізація податкових платежів підприємства

Характеристика методів оптимізації податків та зборів. Критерії податкової оптимізації. Бухгалтерський облік як інструмент оптимізації податкових платежів і уникнення технічних проблем податкового планування. Податкова оптимізація податку на прибуток. Податкова оптимізація податку на додану вартість. Податкова оптимізація податкових платежів, пов'язаних з виплатою доходів найманим працівникам.

 Список рекомендованих джерел для самостійного опрацювання теоретичного матеріалу: [1; 11; 15; 19].

Тема 4. Світовий досвід податкового планування та оптимізації податкових платежів

Спеціальні економічні зони як спосіб оптимізації податкових платежів. Податкове планування із застосуванням офшорних компаній. Упровадження плану BEPS та інші міжнародно-правові засоби захисту публічних інтересів від агресивного податкового планування. Автоматичний обмін інформацією про фінансові рахунки за стандартом CRS.

 Список рекомендованих джерел для самостійного опрацювання теоретичного матеріалу: [5; 9; 10; 13; 16].

Змістовий модуль 2. Податкове планування окремих податків і зборів

Тема 5. Податкове планування податку на прибуток

Податок на прибуток підприємств: сутність і значення. Платники податку на прибуток. Порядок визначення об'єкту оподаткування: визначення та склад доходів, склад витрат та порядок їх визнання. Особливості податкового планування податку на прибуток. Трансфертне ціноутворення та його вплив на податкове планування.

 Список рекомендованих джерел для самостійного опрацювання теоретичного матеріалу: [1; 15].

Тема 6. Податкове планування податку на додану вартість

Податок на додану вартість як форма непрямого оподаткування. Суть податку на додану вартість, його призначення та ставки. Платники податку на додану вартість, вимоги щодо обов'язкової реєстрації. Об'єкт оподаткування і податкова база. Операції, звільнені від оподаткування.

Податковий кредит. Податкове зобов'язання. Порядок визначення суми податку, що підлягає сплаті або відшкодуванню з Державного бюджету України, строки проведення розрахунків. Основні аспекти електронного адміністрування податку на додану вартість. Порядок ведення Єдиного реєстру податкових накладних. Податкова декларація з податку на додану вартість.

 Список рекомендованих джерел для самостійного опрацювання теоретичного матеріалу: [1; 15].

Тема 7. Податкове планування податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Податок на доходи фізичних осіб: платники, об'єкти оподаткування, база оподаткування. Податкові агенти. Податкові соціальні пільги. Особливості оподаткування окремих видів доходів. Неоподатковувані доходи. Податкова знижка. Особливості нарахування та сплати військового збору.

Особливості податкового планування податку на доходи фізичних осіб.

Особливості податкового планування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (ЄСВ). Платники, база нарахування ЄСВ. Порядок обчислення і сплати ЄСВ.

 Список рекомендованих джерел для самостійного опрацювання теоретичного матеріалу: [1; 15].

ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. Теоретичні та методичні основи податкового планування

Тема 1. Прогнозування і планування податкових надходжень

Проблемні питання для самостійного опрацювання та обговорення

1. Порядок формування державного бюджету України та роль податкових надходжень у цьому процесі.
2. Класифікація податків і зборів України за ознакою органів державної влади, які їх встановлюють.
3. Зміст поняття «податкове прогнозування на державному рівні». Система прогнозування податкових надходжень як складова бюджетного процесу.
4. Суб'єкти та етапи державної системи прогнозування податкових надходжень.
5. Принципи державної системи прогнозування податкових надходжень.
6. Методика розрахунку очікуваних показників податкових надходжень.
7. Недоліки державної системи прогнозування податкових надходжень в Україні.

Практичні завдання

Завдання 1

Проаналізувати структуру доходів зведеного бюджету України за попередні 5 років, а також структуру податкових надходжень та їх частку у ВВП України. Скласти відповідні таблиці та сформулювати висновки.

Тема 2. Податкове планування в системі управління суб'єктом господарської діяльності

Проблемні питання для самостійного опрацювання та обговорення

1. Трактування терміну «податкове планування». Концептуальні підходи до визначення сутності податкового планування.
2. Види податкового планування залежно від активності його суб'єктів.
3. Інструменти податкового планування.
4. Принципи податкового планування.
5. Відмінність у трактуванні понять «податкове планування» та «податкова оптимізація».
6. Сутність поняття «податкова політика суб'єкта господарювання».
7. Послідовність планових розрахунків податкових платежів на майбутній період.
8. Показники, які використовуються для оцінки податкового навантаження на підприємство.
9. Показники, які використовуються для оцінки ефективності податкового планування суб'єкта господарської діяльності.
10. Податковий менеджмент підприємства.

Практичні завдання

Завдання 1

ПрАТ «Альфа» належить до підприємств хлібопекарної промисловості. Воно здійснює підприємницьку діяльність за загальною системою оподаткування, є платником ПДВ та податку на прибуток. Річний дохід за попередній звітний рік становив менше 40 млн. грн. Інших доходів, окрім доходу від реалізації продукції, підприємство не отримує. На майбутній звітний квартал ПрАТ «Альфа» планує здійснювати господарську діяльність з наступні показниками:

а) очікувані витрати на оплату праці:

Ланка працівників підприємства	Кількість працівників	Середня заробітна плата ланки працівників, грн
Керівництво	5	25000
Адміністративний персонал	18	15000
Робітники	72	12000

б) очікуваний дохід від реалізації продукції:

Спосіб продажу	Сума, грн (без ПДВ)
Оптом:	
- платникам ПДВ	2925000
- не платникам ПДВ	278000
Вроздріб	600000

в) очікувана собівартість реалізованої продукції за період складає – 1223000 грн, операційні витрати (загальна сума) – 1622000 грн, інших статей витрат до оподаткування не заплановано.

Завдання: розрахувати планові податкові платежі ПрАТ «Альфа» у майбутньому звітному кварталі.

Завдання 2

За наведеними даними оцінити податкове навантаження підприємств «А», «Б» та «В». Надати порівняльну характеристику умовам їх оподаткування, використовуючи наступні показники:

- коефіцієнт ефективності оподаткування;
- коефіцієнтом податкоємності реалізованої продукції;
- коефіцієнтом податкоємності витрат підприємства.

Показники	А	Б	В
Загальна сума сплачених податків і зборів, тис. грн	273,17	106,11	327,90
Сума сплачених податків і зборів, що відносяться до витрат підприємства, тис. грн	94,52	65,79	111,47
Обсяг реалізації продукції (без ПДВ), тис. грн	20 160,72	44 089,65	17 986,26
Загальна сума витрат підприємства, тис. грн	12 538,60	45 687,00	16 201,30
Чистий прибуток, тис. грн	1 262,00	-8 945,63	453,92
Коефіцієнт ефективності системи оподаткування			
Коефіцієнт податкоємності реалізації продукції			
Коефіцієнт податкоємності витрат			

Завдання 3

Проаналізувати ефективність здійснених у звітному періоді витрат за допомогою наступних показників:

- показника податкоємності витрат;
- показника ефективності витрат;
- показника лімітованості витрат, якщо наявні такі дані щодо досліджуваних підприємств:

Показник	Бета	Карат	Гамма	Левада	Агролан
Сума витрат підприємства	74223,30	15538,60	15647,50	45687,00	6201,30
Сума валових витрат	74188,60	14133,60	15530,80	45673,29	5681,63
Сума податків, що відносяться до витрат підприємства	120,7	68,4	52,9	44,5	25,4
Сума витрат, що перевищують встановлені ліміти					
Показник ефективності					
Показник лімітованості					
Коефіцієнт податкоємності витрат					

Завдання 4

За підсумками звітного періоду ТОВ «Креатив» має наступні показники (табл.). Оцінити податкове навантаження та ефективність податкового планування на підприємстві у динаміці, зробити висновки про якість змін податкової політики підприємства.

Показники	2019	2020	Відхилення
Загальна сума сплачених податків (зборів), тис. грн.	195,4	166,7	
Сума сплачених податків (зборів), що відносяться до витрат підприємства, тис. грн	31	27	
Обсяг реалізації продукції (без ПДВ), тис. грн	18570	20160	
Загальна сума витрат підприємства, тис. грн	12680	15268	
Чистий прибуток, тис. грн	980	1265	
Коефіцієнт ефективності системи оподаткування			
Коефіцієнт податкоємності реалізації продукції			
Коефіцієнт податкоємності витрат			

Завдання 5

У 2019 р. на ПП «Сіґма» було створено відділ податкового планування. Оцінити ефективність впровадженої ними податкової політики. Зробити відповідні висновки.

Показники	2019	2020
Загальна сума сплачених податків та зборів, тис. грн	205,2	186,4
Сума сплачених податків та зборів, що відносяться до витрат підприємства, тис. грн	41	37
Обсяг реалізації продукції (без ПДВ), тис. грн	19571	21260
Витрати на утримання служби податкового планування, тис. грн	19,1	24,5
Абсолютне зменшення податкових платежів, тис. грн		
Відносне зменшення податкових платежів		
Коефіцієнт ефективності податкового планування		
Ефективність діяльності служби податкового планування		

Тема 3. Оптимізація податкових платежів підприємства

Проблемні питання для самостійного опрацювання та обговорення

1. Зміст понять «оптимізація оподаткування» та «податкова мінімізація».
2. Критерії оптимізації податкових платежів суб'єкта господарювання.
3. Методи мінімізації податкового навантаження.
4. Бухгалтерський облік як інструмент ефективної оптимізації оподаткування.
5. Особливості використання недоліків у системі оподаткування з метою мінімізації податкового навантаження.
6. Мінімізація податкових зобов'язань при експортно-імпортних операціях.

Тема 4. Світовий досвід податкового планування та оптимізації податкових платежів

Проблемні питання для самостійного опрацювання та обговорення

1. Спеціальні економічні зони як засіб оптимізації податкових платежів.
2. Поняття про офшорні зони та їх класифікація.
3. Переваги офшорних компаній.
4. Податкові наслідки операцій з нерезидентами, зареєстрованими в офшорних зонах.
5. План BEPS та інші міжнародно-правові засоби захисту публічних інтересів від агресивного податкового планування.
6. Автоматичний обмін інформацією про фінансові рахунки за стандартом CRS.

Змістовий модуль 2. Податкове планування окремих податків і зборів

Тема 5. Податкове планування податку на прибуток

Проблемні питання для самостійного опрацювання та обговорення

1. Податок на прибуток: зміст, об'єкт оподаткування, ставка податку, податковий період для подання звітності та сплати податку на прибуток.

2. Облік та амортизація необоротних активів згідно ПКУ.

3. Податкові різниці, які коригують фінансовий результат до оподаткування.

4. Пільги та звільнення від оподаткування прибутку підприємств.

5. Особливості податкового планування податку на прибуток. Регулювання бази оподаткування.

6. Вплив облікової політики на планування податкового зобов'язання з податку на прибуток.

7. Схеми оптимізації податку на прибуток.

Практичні завдання

Завдання 1

1. Показати облік операцій з визначенням кінцевого фінансового результату.

2. Визначити характер та розмір розрахунків з бюджетом по податку на прибуток, якщо річний дохід підприємства за попередній звітний рік був менший, ніж 40 млн. грн.

3. Скласти графік податкових платежів та декларацію з податку на прибуток підприємства за встановленою законодавством формою.

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.	Фін. облік	
			Дт	Кт
1	2	3	4	5
1.	Відвантажено готову продукцію на умовах післяплати за накладною, в т.ч. ПДВ (собівартість реалізації – 500000 грн.).	1 320 000		
2.	Сплачено відсотки за користування кредитом згідно договору	22700		

3.	Отримано попередню оплату за продукцію, в т.ч. ПДВ	300000		
4.	Нараховано заробітну плату адміністративному персоналу	88500		
5.	Нараховано ЄСВ на заробітну плату адміністративного персоналу			
6.	Надійшла сума штрафу, отриманого за невиконання партнером умов договору	4000		
7.	Надійшла орендна плата згідно договору довгострокової оренди продуктового складу, в т.ч. ПДВ	77000		
8.	Відвантажено товари на умовах післяплати за накладною, в т.ч. ПДВ (собівартість реалізації – 60000 грн)	88000		
9.	Нараховано заробітну плату працівникам відділу збуту	44800		
10.	Нараховано ЄСВ на заробітну плату працівників відділу збуту			
11.	Сплачено основну суму отриманого короткотермінового кредиту згідно договору	68000		
12.	Відображено дохід від надання транспортних послуг згідно акту, в т.ч. ПДВ	6400		
13.	Отримано сировину для виробництва продукції за накладною, в т.ч. ПДВ	5000		
14.	Отримано кошти як внесок засновників до статутного капіталу	224000		
15.	Перераховано аванс за ремонт приміщення цеху, в т.ч. ПДВ	9000		
16.	Придбано легковий автомобіль для загальновиробничих потреб згідно договору, в т.ч. ПДВ	1 225 000		
17.	Проведено презентацію нової виробничої лінії, в т.ч. ПДВ	16780		
18.	Оприбутковано запасні частини для поточного ремонту вантажного автомобіля, в т.ч. ПДВ	11750		

19.	Нараховано амортизацію торговельного приміщення прямолінійним методом (ПВ=3200000 грн, ЛВ= 20000 грн, строк корисного використання 20 років)			
20.	Відображено витрати на організацію новорічного корпоративу, в т.ч. ПДВ	28000		
	Разом:			

Тема 8. Податкове планування податку на додану вартість

Проблемні питання для самостійного опрацювання та обговорення

1. Оподаткування податком на додану вартість: платники податку, об'єкт та база оподаткування, ставки податку.
2. Операції, звільнені від оподаткування. Операції, які не є об'єктом оподаткування ПДВ.
3. Порядок обігу податкових накладних.
4. Строки подання звітності та проведення розрахунків з ПДВ.
5. Регулювання бази оподаткування ПДВ: здійснення операцій, що не підлягають оподаткуванню ПДВ.
6. Зменшення бази оподаткування ПДВ.

Практичні завдання

Завдання 1

1. Показати облік операцій хлібобулочного комбінату за лютий місяць.
2. Визначити характер та розмір розрахунків з бюджетом по податку на додану вартість.
3. Скласти графік податкових платежів та декларацію з податку на додану вартість підприємства за лютий місяць за встановленою законодавством формою.

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн.	Фін. облік		Податковий облік	
			Дт	Кт	ПЗ	ПК
1	2	3	4	5	6	7
1.	Реалізовано хлібобулочні вироби у власній роздрібній мережі на суму 3360 грн (в т.ч. ПДВ)					
2.	Отримано аванс від ПАТ «А» на суму 2000 грн					
3.	Надано благодійну допомогу на фінансування інтернату через благодійний фонд у розмірі 4500 грн (без ПДВ)					
4.	Відвантажено хлібобулочні вироби ПрАТ «Б» на суму 1900 грн, без ПДВ на умовах післяплати					
5.	Оприбутковано борошно на суму 9600 грн (в т.ч. ПДВ) на умовах післяплати					
6.	Придбано сировину для виробництва продукції у ПП «К» на умовах післяплати на суму 13800 грн (в т.ч. ПДВ)					
7.	Отримано кошти від ПАТ «Д» як передоплату за продукцію у розмірі 12000 грн (в т.ч. ПДВ)					
8.	Відвантажено хлібобулочні вироби ПАТ «А» на суму 8000 грн (в т.ч. ПДВ)					
9.	Відвантажено макаронні вироби ПП «Д» на суму 3180 грн. (в т.ч. ПДВ) на умовах післяплати					
10.	Перераховано аванс за ремонт конвекційної печі у розмірі 5100 грн (в т.ч. ПДВ)					

11.	Експортовано макаронні вироби власного виробництва в Польщу на суму 11000 грн без ПДВ					
Разом						

Тема 7. Податкове планування податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Проблемні питання для самостійного опрацювання та обговорення

1. Податок на доходи фізичних осіб: платники, об'єкти оподаткування, база оподаткування. Податкові агенти.
2. Податкові соціальні пільги.
3. Особливості оподаткування окремих видів доходів. Неоподатковувані доходи.
4. Особливості нарахування та сплати військового збору.
5. Платники, база нарахування ЄСВ. Порядок обчислення і сплати.
6. Особливості податкового планування податку на доходи фізичних осіб, ЄСВ та військового збору.
7. Договори аутсорсингу як інструмент мінімізації податку на доходи фізичних осіб, ЄСВ та військового збору.
8. «Аутстафінг» - один із способів податкової оптимізації.
9. Заміна трудових договорів іншими видами угод.

Практичні завдання

Завдання 1

Розрахувати доцільність встановлення заробітної плати головного бухгалтера на рівні мінімальної суми фактичних виплат заробітної плати, якщо до цього посадовий оклад директора становив 10500 грн.

Завдання 2

1. Показати облік операцій підприємства щодо оплати праці.

2. Визначити характер та розмір розрахунків з бюджетом по податку на доходи фізичних осіб, військовому збору та ЄСВ.

3. Скласти графік податкових платежів та Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску за встановленою законодавством формою.

Інформація для нарахування заробітної плати ПАТ «Креатив» за січень 2022 р.

ІПН	П.І.П.	Посада	Посадовий оклад, грн.	Використання робочого часу, днів		
				Відпрацьовано	Невиходи	Підстава невиходу
1	2	3	4	6	7	8
1234567890	Іванюк О.І. *	директор	15850	20	2	Листок непрацездатності
123456777	Лозинська В.В.*	бухгалтер	8750	22	-	-
1255567890	Лаврик К.С.	майстер	7500	22	-	-
1234564490	Петренко А.О.	майстер	7000	22	-	-
2222567890	Павленко М.Ю.	водій	7000	22	-	-

*Середньоденний заробіток за 12 останніх місяців у О.І. Іванюка становить 450 грн, страховий стаж – 9 років. Бухгалтер Лозинська В.В. – мати трьох дітей віком до 18 років.

Інформація для нарахування заробітної плати ПАТ «Креатив» за лютий 2022 р.

ІПН	П.І.П.	Посада	Посадовий оклад, грн.	Використання робочого часу, днів		
				Відпрацьовано	Невиходи	Підстава невиходу
1	2	3	4	6	7	8
1234567890	Іванюк О.І.	директор	15850	22	-	-

123456777 7	Лозинська В.В.	бухгалтер	8750	22	-	-
125556789 0	Лаврик К.С.	майстер	7500	22	-	-
123456449 0	Петренко А.О.	майстер	7000	22	-	-
222256789 0	Павленко М.Ю.	водій	7000	22	-	-

Інформація для нарахування заробітної плати ПАТ «Креатив» за березень 2022 р.

ІПН	П.І.П.	Посада	Посадовий оклад, грн.	Використання робочого часу, днів		
				Відпрацьовано	Невиходи	Підстава невиходу
1	2	3	4	6	7	8
123456789 0	Іванюк О.І.	директор *	16000	22	-	-
123456777 7	Лозинська В.В.	бухгалтер	9000	22	-	-
125556789 0	Лаврик К.С.	майстер	8700	22	-	-
123456449 0	Петренко А.О.	майстер	7500	22	-	-
222256789 0	Павленко М.Ю.	водій	7500	22	-	-

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

Підготувати звіт власних наукових досліджень за відповідною тематикою (номер варіанту на вибір здобувача вищої освіти за узгодженням із викладачем навчальної дисципліни).

1. Податкове консультування як фактор мінімізації податкових спорів і правопорушень.

2. Податкове планування рівномірності і розмірів сплати податків і зборів підприємства.

3. Незалежний податковий аудит (аудит нарахування, обліку та сплати податків і зборів): сутність, орієнтири удосконалення, рекомендації по усуненню невідповідностей.

4. Міжнародне податкове планування.

5. Оцінка податкового навантаження підприємства.
6. Офшорні та спеціальні економічні зони як засіб мінімізації податкових платежів.
7. Методи оптимізації податків.
8. Оптимізація податкового навантаження.
9. Організація системи податкового планування на підприємстві.
10. Міжнародно-правові засоби захисту публічних інтересів від агресивного податкового планування.

Аналітичний звіт виконується українською мовою на одній стороні листа білого паперу формату А4 (210 x 297).

Текст розташовується на сторінці з дотриманням таких полів: ліве – 30 мм; праве – 10 мм; верхнє та нижнє – по 20 мм. При комп'ютерному наборі слід використовувати шрифт Times New Roman, розмір шрифту – 14 кегель. Відстань між рядками тексту складає один міжрядковий інтервал. Загальний обсяг тексту повинен складати не більше 15 сторінок.

Нумерація сторінок тексту наскрізна і починається із титульної сторінки. Другою сторінкою є зміст. Проте номер сторінки на титульній сторінці та завданні не проставляється. На інших сторінках номер сторінки вказується арабськими цифрами у правому верхньому кутку. Ілюстрації (таблиці, схеми, графіки), розташовані на окремих сторінках, також включають до загальної нумерації сторінок.

Схеми, графіки, діаграми, рисунки позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно арабськими цифрами. Наприклад, «Рис. 3.» Потім наводиться заголовок рисунку, в кінці якого крапка не проставляється.

Таблиці нумеруються послідовно арабськими цифрами. У правому верхньому кутку над заголовком робиться надпис «Таблиця» і проставляється її номер. Крапка в кінці не проставляється. Кожна таблиця обов'язково повинна мати заголовок. Заголовок і слово «Таблиця» починаються з великої літери.

Посилання на джерело інформації у тексті повинне наводитись у вигляді порядкового номера цього джерела за списком використаної літератури у квадратних дужках. Якщо у аналітичному звіті використовується цитата або цифрова інформація із літературного

джерела, то після порядкового номера через кому зазначається номер сторінки, на якій вона містилась, наприклад: [1, с. 25]. Список використаних джерел (до 10 джерел) починається із нормативних документів. Інші джерела інформації (посібники, монографії, підручники, статті) вказуються за алфавітом. Іноземні видання зазначаються в кінці списку, або весь список формується за алфавітом. Список використаних джерел слід формувати відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання».

ПІДГОТОВКА ДО КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ

Зразки тестових завдань.

Виберіть одну правильну відповідь.

1. Податкове зобов'язання виникає у день:

- а) зарахування коштів від покупця на банківський рахунок як оплата товарів/послуг;
- б) відвантаження товарів або оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг;
- в) події, що сталася раніше – або в день зарахування коштів від покупця, або на дату відвантаження товарів;
- г) виписки рахунку на оплату товарів чи послуг;
- д) за вибором продавця – або в день зарахування коштів від покупця, або на дату відвантаження товарів.

2. За порушення термінів реєстрації податкової накладної в ЄРПН від 31 до 60 к.д. накладається штраф у розмірі:

- а) 5 % суми ПДВ;
- б) 10 % суми ПДВ;
- в) 15 % суми ПДВ;
- г) 20 % суми ПДВ;
- д) 30 % суми ПДВ.

3. За порушення термінів реєстрації податкової накладної в ЄРПН від 16 до 30 к.д. накладається штраф у розмірі:

- а) 5 % суми ПДВ;
- б) 10 % суми ПДВ;
- в) 15 % суми ПДВ;

- г) 20 % суми ПДВ;
- д) 30 % суми ПДВ.

4. За порушення термінів реєстрації податкової накладної в ЄРПН від 61 до 365 к.д. накладається штраф у розмірі:

- а) 40 % суми ПДВ;
- б) 10 % суми ПДВ;
- в) 15 % суми ПДВ;
- г) 20 % суми ПДВ;
- д) 30 % суми ПДВ.

5. За порушення термінів реєстрації податкової накладної в ЄРПН накладається штраф у розмірі:

- а) 10 % суми ПДВ при порушенні терміну до 15 к.д.;
- б) 20 % суми ПДВ при порушенні терміну до 15 к.д.;
- в) 15 % суми ПДВ при порушенні терміну до 15 к.д.;
- г) 20 % суми ПДВ при порушенні терміну від 31 до 60 к.д. ;
- д) 50 % суми ПДВ при порушенні терміну від 31 до 60 к.д.

6. За порушення термінів реєстрації податкової накладної в ЄРПН понад 365 к.д. накладається штраф у розмірі:

- а) 10 % суми ПДВ;
- б) 20 % суми ПДВ;
- в) 30 % суми ПДВ;
- г) 40 % суми ПДВ;
- д) 50 % суми ПДВ.

7. В якому випадку для визнання підприємством податкового кредиту необхідно отримати податкову накладну:

- а) Дт371 Кт311, Дт641 Кт644, перераховано аванс постачальнику;
- б) Дт361 Кт703, Дт703 Кт641, отримано оплату за надані в попередньому періоді послуги;
- в) Дт681 Кт702, Дт702 Кт643, реалізовано товари на умовах авансового платежу від покупця;
- г) Дт201-Кт631; Дт644 Кт631, оприбутковано матеріали, оплата за які була проведена в попередньому періоді;
- д) немає правильної відповіді.

8. До платників ПДВ, які визначають дату виникнення податкових зобов'язань і податкового кредиту касовим методом, належать:

- а) суб'єкти малого підприємництва;

б) бюджетні установи;
в) сільськогосподарські підприємства;
г) торговельні підприємства;
д) підприємства, які постачають теплову енергію і природній газ, надають послуги з водопостачання чи послуги, вартість яких включається до квартплати.

9. Податкова накладна потрібна для визнання підприємством податкового кредиту при здійсненні операцій по забезпеченню виробничої діяльності, відображених на рахунках бухгалтерського обліку:

а) Дт632-Кт312 – перерахунку кредиторської заборгованості постачальнику-нерезиденту;

б) Дт361-Кт701, Дт701-Кт641 – реалізації продукції на умовах оплати в наступних періодах;

в) Дт203-Кт631, Дт641-Кт631 – оприбуткування пального на умовах розрахунку в наступних періодах;

г) Дт201-Кт631, Дт644-Кт631 – оприбуткування виробничих матеріалів, оплачених в попередніх періодах;

д) немає правильної відповіді.

10. До складу доходів, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування податком на прибуток, можна віднести операції (без ПДВ):

а) Дт311-Кт681 – одержаний аванс за надання послуг;

б) Дт901-Кт26 – списана собівартість реалізованої продукції;

в) Дт361-Кт702 – дохід від реалізації товарів на умовах оплати в наступних періодах;

г) Дт702-Кт643 – ПДВ в складі реалізації;

д) немає правильної відповіді.

11. Якщо ПН була сформована 12 січня, її потрібно зареєструвати в ЄРПН:

а) до 15 січня;

б) до 31 січня;

в) до 15 лютого;

г) до 28 лютого;

д) немає правильної відповіді.

12. Якщо ПН була сформована 24 січня, її потрібно зареєструвати в ЄРПН:

а) до 15 січня;

- б) до 31 січня;
- в) до 15 лютого;
- г) до 28 лютого;
- д) немає правильної відповіді.

13. Якщо ПН була сформована 15 січня, її потрібно зареєструвати в ЄРПН:

- а) до 15 січня;
- б) до 31 січня;
- в) до 15 лютого;
- г) до 28 лютого;
- д) немає правильної відповіді.

14. Не підлягають амортизації:

- а) витрати на реконструкцію основних засобів;
- б) необоротні активи, які відносяться до соціальної сфери;
- в) витрати на самостійне виготовлення основних засобів;
- г) вартість гудвілу;
- д) немає правильної відповіді.

15. Тривалість документальних планових перевірок для великих платників податків не повинна перевищувати:

- а) 20 робочих днів;
- б) 20 календарних днів;
- в) 30 робочих днів;
- г) 30 календарних днів;
- д) немає правильної відповіді.

16. Тривалість документальних планових перевірок для суб'єктів малого підприємництва не повинна перевищувати:

- а) 10 робочих днів;
- б) 10 календарних днів;
- в) 20 робочих днів;
- г) 20 календарних днів;
- д) немає правильної відповіді.

17. Тривалість документальних позапланових перевірок для великих платників податків не повинна перевищувати:

- а) 10 робочих днів;
- б) 10 календарних днів;
- в) 15 робочих днів;
- г) 15 календарних днів;
- д) немає правильної відповіді.

18. Тривалість документальних позапланових перевірок для суб'єктів малого підприємництва не повинна перевищувати:

- а) 10 робочих днів;
- б) 10 календарних днів;
- в) 5 робочих днів;
- г) 5 календарних днів;
- д) немає правильної відповіді.

19. Тривалість документальних планових перевірок для інших платників податків (які не належать до великих чи суб'єктів малого підприємництва) не повинна перевищувати:

- а) 20 робочих днів;
- б) 20 календарних днів;
- в) 30 робочих днів;
- г) 30 календарних днів;
- д) немає правильної відповіді.

20. Тривалість документальних позапланових перевірок для інших платників (які не належать до великих чи суб'єктів малого підприємництва) не повинна перевищувати:

- а) 20 робочих днів;
- б) 20 календарних днів;
- в) 10 робочих днів;
- г) 10 календарних днів;
- д) немає правильної відповіді.

21. Одиниця, яка береться за основу виміру об'єкта оподаткування:

- а) база оподаткування;
- б) ставка податку;
- в) масштаб податку;
- г) площа податку;
- д) немає правильної відповіді.

22. Установлення податків та зборів відповідно до платоспроможності платників податків – це принцип:

- а) соціальної справедливості;
- б) загальності оподаткування;
- в) рівності усіх платників перед законом;
- г) недопущення проявів податкової дискримінації;
- д) економічності оподаткування.

23. Установлення податків та зборів, обсяг надходжень від сплати яких до бюджету повинен перевищувати витрати на їх адміністрування – це принцип:

- а) соціальної справедливості;
- б) загальності оподаткування;
- в) рівності усіх платників перед законом;
- г) недопущення проявів податкової дискримінації;
- д) економічності оподаткування.

24. Установлення податків та зборів у спосіб, який не впливає на збільшення або зменшення конкурентоздатності платника податків – це принцип:

- а) соціальної справедливості;
- б) нейтральності оподаткування;
- в) рівності усіх платників перед законом;
- г) недопущення проявів податкової дискримінації;
- д) економічності оподаткування.

25. Визначення на законодавчому рівні усіх обов'язкових елементів податку – це принцип:

- а) соціальної справедливості;
- б) нейтральності оподаткування;
- в) рівності усіх платників перед законом;
- г) єдиного підходу до встановлення податків та зборів;
- д) економічності оподаткування.

26. Відображено податкові зобов'язання з ПДВ в момент отримання авансу:

- а) Дт643-Кт641;
- б) Дт701-Кт641;
- в) Дт641-Кт644;
- г) Дт641-Кт631;
- д) немає правильної відповіді.

27. Відображено податкові зобов'язання з ПДВ при відвантаженні продукції на умовах післяплати:

- а) Дт643-Кт641;
- б) Дт701-Кт641;
- в) Дт641-Кт644;
- г) Дт641-Кт631;
- д) немає правильної відповіді.

28. Відображено податковий кредит з ПДВ, який виникає при перерахуванні авансу:

- а) Дт643-Кт641;
- б) Дт701-Кт641;
- в) Дт641-Кт644;
- г) Дт641-Кт631;
- д) немає правильної відповіді.

29. Відображено податковий кредит з ПДВ при придбанні продукції на умовах післяоплати:

- а) Дт643-Кт641;
- б) Дт701-Кт641;
- в) Дт641-Кт644;
- г) Дт641-Кт631;
- д) немає правильної відповіді.

30. Відображено податкові зобов'язання з ПДВ при виконанні робіт на умовах післяоплати:

- а) Дт643-Кт641;
- б) Дт703-Кт641;
- в) Дт641-Кт644;
- г) Дт641-Кт631;
- д) немає правильної відповіді.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вісник. Офіційно про податки. Офіційне видання Державної податкової служби України. URL: <http://www.visnuk.com.ua/>.

2. Глущенко Я. І., Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є., Черненко Н. О. Концептуальні засади податкового планування підприємств у контексті Четвертої промислової революції. *Бізнес Інформ*, 2021. № 4. С. 210–216. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2021_4_32.

3. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : постанова правління Пенсійного фонду України від 27.09.2010 № 21-5. Дата оновлення: 04.01.2021. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0508-15>.

4. Коровий В. В. Податкові надходження як складова доходів місцевих бюджетів. *Бізнес Інформ*, 2020. № 3. С. 328-336. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2020_3_43.

5. Красовський В.І. План BEPS як переломний момент міжнародної податкової співпраці: стан та перспективи втілення. *Право та інноваційне суспільство*, 2019. № 1. С. 37–42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pric_2019_1_7.

6. Лагодієнко Н. В. , Хоренженко В. В., Татаренкова Ю. В. Ефективність державного планування податкових надходжень. *Економіка та держава*, 2020. № 11. С. 80–83.

7. Макогон В. Д. Податкові надходження у системі формування доходної частини бюджету. *Економічний вісник університету*, 2019. Вип. 41. С. 188–195. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/escvu_2019_41_24.

8. Митний Кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. Дата оновлення: 17.08.2022. URL: : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.

9. Мудрак Н. О. Стратегії міжнародних регуляторів у сфері детінізації офшорного бізнесу у контексті правил оподаткування контрольованих іноземних компаній. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*, 2019. Т. 24, Вип. 3. С. 13–20. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2019_24_3_4.

10. Олейнікова Л. Г., Долженко І. І. Удосконалення податкового контролю в Україні на основі реалізації інструментів плану BEPS та автоматичного обміну інформацією. *Наукові праці НДФІ*, 2020. Вип. 3. С. 79-94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npndfi_2020_3_6.

11. Осадча О. О. Податкове планування та податкова оптимізація в системі управління підприємством. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»* : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, вересень 2019. № 14(42). С. 125–130.

12. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua/>.

13. Підоричева І. Ю. Спеціальні економічні зони: світова практика, досвід та альтернативна концепція для України. *Економіка промисловості*, 2020. № 1. С. 5–30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econpr_2020_1_3.

14. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 №291. Дата оновлення: 29.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99>.

15. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. Дата оновлення: 03.09.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

16. Полупан О. С. План BEPS: всесвітня протидія агресивному податковому плануванню. Реалізація плану у світі та в Україні. *Журнал східноєвропейського права*, 2018. № 51. С. 302–306. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jousepr_2018_51_44.

17. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. Дата оновлення: 10.08.2022. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/996-14>.

18. Ткачик Л. П., Бешко О. Я. Спрощена система оподаткування як інструмент агресивного податкового планування. *Молодий вчений*, 2018. № 2(2). С. 758–763. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_2\(2\)_75](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_2(2)_75).

19. Тютюник І. В., Кобушко Я. В. Інструменти мінімізації податкового навантаження економічними суб'єктами в Україні: порівняльний аналіз та ефекти від застосування. *Економічний аналіз*. Тернопіль, 2018. Том 28. № 4. С. 122–130.

20. Ховрак І. В., Вовк Д. О. Податкове планування в системі обліково-управлінського інформаційного простору. *Облік і фінанси*, 2020. № 4. С. 75–81. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2020_4_13.